

LŐRINCZ RÓBERT

Az Alag-Dunakeszi Református Egyházközség önállósulása

1921. november 20-án vasárnap, délelőtt 10 órakor nagy tömeg gyűlt össze az alagi községháza tanácstermében. Az önállóvá vált Alag-Dunakeszi Református Egyházközség lelkészavató ünnepélyére érkezett hívek és meghívott vendégek nagy szeretettel köszöntötték a gyülekezet első lelkészének jelölt fiatal, 37 éves Kirner A. Bertalant.¹

A református közösség nem tekintett vissza nagy múltra a két településen.² Alagon a Lovaregylet Alföldről betelepült lovászaik és alkalmazottai alkottak kálvinista csoportokat.³ Az eredetileg homogén, római katolikus vallású Dunakeszin a reformátusok arányát a MÁV Főműhelytelep építését végző Sátoraljaújhely környéki munkások növelték.⁴

A két községben így szórványként szerveződő protestáns közösség 1921-ben önálló anyaegyházközségi jogot kapott.

Az önállósodás dátuma a mai napig tisztázatlan volt a dunakeszi református egyház krónikájában. Egyes emlékezők 1921-ről, mások 1922-ről számoltak be.⁵ Az újpesti Független Újság Alaggal és Dunakeszivel foglalkozó rovata azonban 1921-ben részletesen tudósított az önállósodást követő lelkészválasztásról, az alakulási dátummal kapcsolatos kérdések így most tisztázódhatnak.

A Független Újság fejléce és az Alag-Dunakeszi hírek rovat lelkészavatóról szóló beszámolójának első sorai

Az 1921. november 20-i lelkészavató ünnepség beiktató beszédében Nagy Ferenc református esperes arról a magasztos papi hivatásról szólt, melynek legfontosabb feladata a trianoni tragédia után megtépett magyarság hittel és reménnyel való felvértezése kell, hogy legyen.

¹ Független Újság, 1921. nov. 19., 4.; 1921. nov. 26., 4.

² Dunakeszin, a török hódoltságot követő pusztulás után, az 1880-as népszámlálás regisztrál első református lakost. Bisztrai Tibor: *Dunakeszi népességfejlődése a demográfiai adatok tükrében.* (Szakdolgozat). Bp., 1997. III. tábla

³ Az 1920-as népszámlálás szerint 289 református élt Alagon, ez a lakosság 17,8%-a. Bisztrai T.: *i.m.V/2.* tábla

⁴ Az 1920-as népszámlálás Dunakeszin 243 reformátust regisztrált, ez a lakosság 5,9%-a. Bisztrai T.: *i.m. III.* tábla

⁵ A *Dunakeszi Református Templom és Gyülekezet története.* <http://www.dunakeszi.hu/reformatus.html>

A beiktató beszéd után Balog Ferenc főtiszt református lelkész mondott áldást Kirner A. Bertalanra. Korláth Andor presbiter az új egyház vezetőségének, Ulreich Nándor alagi iskolaszéki elnök az evangélikusok, Molnár Gyula alagi főbíró a községi előljáróság, Várady Jenő MÁV főtisztviselő pedig a község nevében köszöntötte az egyházközség első lelkészét.

Megelégedett, jóleső érzéssel hallgatta végig az ünneplő sokaság Richter Béla dunakeszi római katolikus plébános üdvözlő szavait, melyben a felekezeti békét és türelmet hirdette, kiemelve: „Megcsonkított hazánk – úgymond – csak akkor lesz ismét nagygyá, hatalmassá, ha minden fia egyetért s nem a felekezeti ellentéteket keresik, hanem a krisztusi szeretet alapján egymás mellé állnak, egymást támogatják.”

A községházi beiktatót követően, délután egy órakor, a Hámor-féle vendéglő különtermében fehér asztalok mellett, 60 fős bankett keretében folytatódott az ünnepély, ahol több felszólaló után Kirner A. Bertalan köszöntötte meg a bizalmat. Hajnal Jenő főjegyző indítványára az összegyűlt társaság, a lelkészavató ünnepély alkalmából, táviratban üdvözölte Horthy Miklós kormányzót.

Az ünnepi napot dolgoz hetek követték. Az új eklézsia már decemberben felvetette egy templom építésének tervét, hisz saját helyiség híján a miséket az alagi községháza gyűléstermében tartották.⁶ (A terv azonban csak évtizedekkel később, 1957-ben valósult meg, amikor is a régi Szalay-féle lakóépületből kialakított Alagi Imaházat építették át templommá.)⁷

Az új egyházközség karitatív ünnepségeket is rendezett. 1921 karácsony szombatján énekekkel, szavalatokkal színesített karácsonyestet tartottak a gyülekezet iskolás gyermekei részére. Gróf Pejacevich Jánosné Lónyay Róza grófnő és Kirner lelkész buzgólkodása folytán 40-50 gyermek részére meleg, kötött kabátokat és kesztyűket osztottak szét.⁸

Kirner A. Bertalan évekkel később távozott Dunakeszről, sőt a református egyházból is kilépve a baptistákhoz csatlakozott, akiknél lelkészként és híres egyháztörténeti kutatóként munkálkodott. Legjelentősebb művét, a *Baptista Krónikát* 1935-ben adták ki. 1948-ban megalapította a Magyar Baptista Levéltárat. Számos könyv, tanulmány és újságcikk fűződik a nevéhez, emellett a protestáns fejfák és sírfeliratok egyik első kutatójaként is ismertté vált.⁹ 1973-ban halt meg. Életére és munkásságára Bányai Jenő tekintett vissza A „*krónikás*” emlékére című írásával a *Békehírnök* 1974-es számában.¹⁰

A dunakeszi református gyülekezet Kirner A. Bertalant követő lelkészei, Tóth János, Bölcseki Gusztáv, Balla István, Szalkai Lajos és jelenleg Debrecenyi Károly István tovább folytatták a megkezdett munkát. Fáradhatatlan tevékenységük és a hívek tenniakarása nyomán – gyakran nehéz körülmények között is – folyamatosan épült, gyarapodott az idén 87 éves egyházközség.

⁶ Független Újság, 1921. dec. 3., 4.

⁷ *Adatok a Dunakeszi ref. templomról.* (Kézirat). [é.n]

⁸ Független Újság, 1921. dec. 24., 4.

⁹ Botlik József: *Gát: száz magyar falu könyvesháza.* (Elektronikus változat). 2008.

¹⁰ [Bányai Jenő]: A „*krónikás*” emlékére. In: *Békehírnök*, 1974., 94.